

Što smo radili zahvaljujući NETCET projektu?

13 partnera iz 5 različitih država sa područja Jadranskog mora radili su korak po korak sa željom da postanu jedan kompaktan tim sa zajedničkim ciljem: **da razviju zajedničku strategiju za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača koje žive u našem moru.**

Korak po korak, svaka projektna aktivnost vodila je ka sledećoj: **monitoring iz aviona, broda i satelita** omogućili su na fundamentalne podatke da identifikujemo distribuciju ovih zaštićenih vrsta; kreiranjem jedinstvenih baza podataka za prikupljanje informacija o stradanju ovih životinja duž Jadranske obale uspostavljena je platforma za razmjenu informacija među ekspertima i specijalistima koji su obučeni kroz ovaj projekat. Sve ove aktivnosti vodile su do predloga za formiranje **Jadranske jedinice za hitne intervencije** sposobne i opremljene za djelovanje u slučajevima masovnog stradanja ovih životinja.

NETCET je takođe omogućio da se uspostave **hitni i rehabilitacioni** centri za oporavak morskih kornjača i da se opreme neophodnim instrumentima. Na kraju, projekat je uspio da skrene pažnju javnosti na značaj i potrebu zaštite morskih sisara i morskih kornjača, putem sastanaka sa ribarima vozačima čamaca studentima i građanima.

Zahvaljujući IPA Jadranskom programu prekogranične saradnje, bili smo u mogućnosti da finansiramo sve ove aktivnosti i da razvijemo osnovne baze podataka, kao polazne tačke za buduće projekte koji će za cilj imati buduću zaštitu biodiverziteta Jadranskog mora.

PARTNERI

- Grad Venecija (IT) - koordinator projekta
- Univerzitet u Padovi, Departman za komparativnu biomedicine i nauku o hrani (IT)
- Grad Peskara (IT)
- Fondacija Cetacea (IT)
- Italijanski nacionalni institut za zaštitu životne sredine i istraživanje (IT)
- Državni zavod za zaštitu prirode (HR)
- Institut Plavi svijet za proučavanje i zaštitu mora (HR)
- Albansko udruženje za Herpetofaunu (AL)
- Udruženje za zaštitu divlje vodene faune Albanije (AL)
- Institut za biologiju mora (MNE)
- Univerzitet Primorska, Centar za nauku i istraživanje (SI)
- WWF Italija (IT)
- Morski edukativni centar Pula (HR)

PRIDRUŽENI PARTNERI

- Institut za zaštitu prirode Republike Slovenije (SI)
- Regija Veneto – Departman za šume i parkove (IT)
- Regija Emilija Romanja – Generalni direktorat za životnu sredinu i zaštitu obale i zemljišta (IT)
- Regija Marke – Zaštita životinja i regionalna ekologija (IT)

KONTAKT

Grad Venecija

Odjeljenje za evropke politike
info@netcet.eu
www.facebook.com/NETCETproject
www.netcet.eu

netcet

Mreža za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru

NAŠI REZULTATI

Ova brošura je proizvedena uz finansijsku pomoć IPA Jadranskog programa prekogranične saradnje. Sadržaj brošure je isključivo odgovornost Grada Venecije i ni pod kakvim okolnostima ne odražava mišljenje rukovodstva IPA Jadranskog programa prekogranične saradnje.

Ovaj projekat je sufinansiran od strane Evropske unije. Instrument za pristupljanje pomoći.

www.achalgroup.it

Aktivnost je počela sa pripremom sveobuhvatnog **pregleda trenutnog znanja o morskim sisarima i morskim kornjačama** u Jadranskom: brojnost, rasprostranjenje i prijetnje. Osim toga, prikupljene su informacije o **postojecim ljudskim resursima i kapacitetima:** nacionalna zakonodavstva, institucionalni okvir, revirirani su postojeći mehanizmi zaštite i njihovi sistemi implemetacije u pet Jadranskih država.

“Jadransko more kao bezbjedno mjesto za zajednički suživot morskih sisara, morskih kornjača i ljudi”

sa ciljem da se realizuje **zajednička vizija:** kornjača na Jadranskom moru, razvijajući odgovarajuću Strategiju za sledeću dekadu (2016 – 2025). Svrha ovih dokumenata je da transformišu postojeće resurse u konkretne akcije zaštite

Razvoj zajedničke strategije za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača na Jadranskom moru

CILJEVI

Analiza sadašnjeg nivoa znanja i kapaciteta su nam omogućili da identifikujemo buduće neophodne korake za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru: za svaku vrstu definisano je **8 ciljeva:**

1 Unaprijediti znanje o morskim sisarima i morskim kornjačama

2 Smanjiti negativni uticaj prijetnji, posebno interakcije vezane za ribarstvo

3 Poboljšati saradnju među različitim zainteresovanim subjektima

4 Uspostaviti zajednički zakonski okvir vezano za zaštitu na području Jadranskog mora

5 Osigurati efikasno očuvanje važnih područja za morske sisare i definisati ciljana zaštićena područja za zaštitu morskih kornjača u Jadranskom moru.

6 Poboljšati ljudske resurse za dosljednu primjenu mjera zaštite na Jadranskom moru

7 Podizati svijest javnosti o potrebama zaštite.

8 Osigurati dovoljno finansijskih sredstava.

Ovi ciljevi su povezani sa globalnim i regionalnim strategijama, kao što su Aichi ciljevi 2011-2020, EU strategija biodiverziteta 2010-2020, EU strategija za Jadranski i Jonski region i ACCOBAMS strategija za morske sisare 2014-2025.

U ovom trenutku upravljanje zaštitom morskih kornjača i morskih sisara na Jadranskom moru, vrše nacionalna vladina tijela, institucije i nevladine organizacije. Međutim, trenutno ne postoji međunarodna institucija/organizacija koja bi bila odgovorna za razvoj i implemetaciju zajedničke strategije za zaštitu ovine vrsta. Zbog toga, **veoma je važno da budemo sigurni da će predloženi ciljevi i aktivnosti biti uključeni i u drugim strategijama i dokumentima koji se razvijaju na novou Jadranskom moru.**

IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIES
Zajednička Strategija za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača biće dostupna u formi elektronske brošure na web strani projekta. (<http://www.netcet.eu/dissertation>)

IDENTIFIKOVANJE RADNI I PRIORITETA
Akcioni plan je pripremljen tako da se ostvari svaki pojedinačni cilj. Na primjer, kako bi se smanjio uticaj prijetnji, jedan od **ciljeva** je "da se smanje smrtnost i poverde čiji su uzrok ljudske aktivnosti". Prilov kao dio ribolovne aktivnosti identifikovan je kao jedna od najznačajnijih prijetnji, te je veliki broj prioritarnih aktivnosti predložen kako bi se riješio ovaj problem.

Zajednička Strategija za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača biće dostupna u formi elektronske brošure na web strani projekta.

Tokom realizacije projekta NETCET, partneri su organizovali konsultativne sastanke u svojim državama (Italija, Slovenija, Hrvatska, Crna Gore i Albanija) sa Ministarstvima i drugim zainteresovanim institucijama koje rade sa morskim kornjačama i morskim sisarima sa ciljem da se: određeni ključni elementi u cilja poboljšanja postojećih NAP-ovi i definišu novi NAP-ovi i dobiju zvanična odobrenja od nadležnih Ministarstava • dobije podrška za implemetaciju postojećih NAP-ovi.

NACIONALNI AKCIONI PLANI (NAP-ovi) ZA MORSKE KORNJAČE I MORSKE SISARE U "NETCET" DRŽAVAMA

državu posebno.

treba koristiti kao vodič za razvoj Nacionalni akcionih planova za svaku Jadransku

Fored toga, **sve Strategije**, koje su pripremljene ili revidirane u okviru NETCET projekta,

Priručnici za prvu pomoć i zbrinjavanje

Jedna od prvih NETCET inicijativa je bila da se kreira naučna mreža eksperata iz različitih oblasti istraživanja na Jadranu, sa ciljem razmjene znanja i iskustva, u svrhu uspostavljanja **zajedničke baze podataka za izvještavanje o stradanjima**. Ova mreža pomaže naučnicima da predvide bilo koje povećanje smrtnosti životinja koje žive u Jadranu i da prate zajedničke protokole i strategija, kako bi se u budućnosti izborili sa sličnim situacijama.

NETCET je takođe ustanovio **Jadransku jedinicu za hitne intervencije**. Sastoji se od grupe eksperata (biologa i veterinarar) koji izučavaju morske sisare i morske kornjače (C&ST) u smislu ponašanja, fiziologije, liječenja i medicine, obučeni da intervišu u slučajevima incidenata, kao što su neobični smrtni slučajevi ili masovna nasukavanja na obali. Ova grupa specijalista treba da pruži podršku nacionalnim autoritetima. Prvi incident se desio u septembru 2014-te u grado Vasto (Italija) kada se sedam kitova ulješura nasukalo na obalu. Više od osamdeset članova ove jedinice su zajedno radili sa ciljem da spase nasukane životinje.

Uporedo sa ovim, 133 veterinarar su obučeni kroz trening program za **veterinarske operacije** i upravljanje situacijama prilikom nasukavanja morskih sisara i morskih kornjača.

Standardni protokoli za fizički i patološki pregled za C&ST su napravljeni i distribuirani.

Referentni udžbenici za veterinarske operacije za specijaliste koji rade sa morskim sisarima i morskim kornjačama su takođe napravljeni i distribuirani relevantnim veterinararima.

Baze podataka morskih sisara i morskih kornjača

www.adriaticseaturtles.eu

www.marinemammals.eu/database_spiaggiamenti

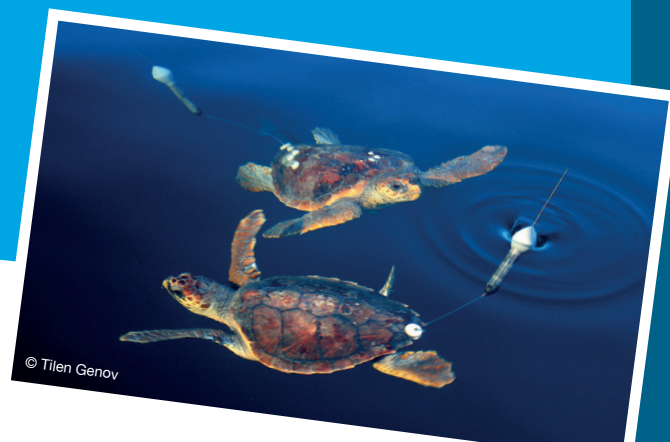
Monitoring Jadranskog mora

Dobijeni rezultati kroz aktivnost **NETCET monitoringa ukazali su nam da je Jadransko more mnogo važnije područje za morske sisare i morske kornjače nego što se to ranije mislilo**.

Istraživanjem putem aviona (preko 14,000 pređenih km u 100 sati istraživačkog rada) obezbijedilo je generalni pregled rasprostranjenja ovih vrsta u Jadranskom more i otkrio de je sjeverni Jadran izuzetno važno područje za morsk kornjače. Ova je potvrđeno i **satelitskim praćenjem 20 juvenilnih glavatih kornjača (JLT) i 3 zelene kornjače (GT)**, gdje je dokazano da se **JLT zadržavaju u Jadranskom moru** sa sezonskim migracijama koje su strogo zavisne od količine dostupne hrane i ostalih faktora u sjevernom Jadranu, a **GT kreću u toplijim vodama južnog Jadrana tokom zime**. Preko on-line sistema, svi zainteresovani mogu pratiti kretanje "NETCET" kornjača na sledećem linku: http://www.seaturtle.org/tracking/?project_id=1021

Istraživanjem putem aviona nam je takođe pokazalo **raznovrsnost morskih sisara** na regionalnoj osnovi, sa **velikim brojem prugastih delfina** kao i prisustvo **Kuvierovog kljunastog kita** u južnom Jadranu. Populacije **Dobrog delfina** su istraživane kroz konzistentne **foto-identifikacione studije** (preko 500 sati istraživačkog rada brodom) u svim Jadranskim državama. Analize su pokazale da je **svaka populacija jedinstvena sa veoma mali procentom miješanja među populacijama**.

Na individualnom nivou, rađena je analiza stradalih životinja i uzroci smart su analizirani u slučajevima masovnog ili pojedinačnog nasukavanja.

Pratite "NETCET" kornjače

Razvoj Centara za oporavak na Jadranskom moru

Uspostavljeni Centri zahvaljujući NETCET projektu

Centar za hitne intervencije

Rehabilitacioni centri

● Postojeći Centri za hitne intervencije ili ● Rehabilitacioni centri koji su poboljšani zahvaljujući NETCET projektu

- 1 Brač (Hrvatska)
- 2 Rijeka (Hrvatska)
- 3 Zadar (Hrvatska)
- 4 Pag (Hrvatska)
- 5 Šibenik (Hrvatska)
- 6 Split (Hrvatska)
- 7 Dubrovnik (Hrvatska)
- 8 Korčula (Croatia)
- 9 Lošinj (Hrvatska)
- 10 Krk (Hrvatska)
- 11 Pula (Hrvatska)
- 12 Ričone (Italija)

kao i dva centra u Zagrebu (Hrvatska): Hrvatski veterinarski institute (CVI) Veterinarski fakultet Univerziteta u Zagrebu (UVM)

NETCET mreža gradova

Kampanje za podizanje svijesti javnosti duž Jadranske obale

100 javnih puštanja morskih kornjača u more, kojima je pisustvovalo preko 10,000 ljudi.

2 miliona stanovnika je kroz medije saznalo o zaštiti morskih sisara i morskih kornjača.

Više od 700 profesionalnih ribara su postali svjesni o negativnom uticaju njihovog rada na morske kornjače i obučeni su sa pravilnim procedurama kako spasiti ove životinje ako ih slučajno love u njihovim mrežama.

Više od 4.000 vozača rekreativnih brodova su informisani na koji način da voze i kako da se ponašaju u blizini morskih sisara i morskih kornjača, kako bi smanjili nivo uznemiravanja.

Preko 3.000 djece školskog uzrasta koje žive duž Jadranskih obala učili su o zaštiti ovih vrsta koristeći edukativni materijal koji je specijalno napravljen za njih.

NETCET mreža gradova

Formirana je mreža gradova duž Jadranske obale sa ciljem da podigne svijest javnosti o potrebi zaštite morskih sisara i morskih kornjača. Vidi više na: www.netcet.eu/city-network

Centar za hitne intervencije

Prva pomoć za povrijeđene morske kornjače (dužina maksimalnog boravka: 48 sati prije transfera u rehabilitacioni centar)

Rehabilitacioni centar

Prihvata morskih kornjača, faza hospitalizacije i oporavka.